

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 lutego 2021 r.

Pozycja 10

POSTANOWIENIE

z dnia 16 października 2020 r.

Sygn. akt Ts 37/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej [...] Sp. z o.o. z siedzibą w P. w sprawie zgodności:

§ 129 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r.

– Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1141)

z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 17 lutego 2020 r. (data nadania) [...] Sp. z o.o. z siedzibą w P. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika ustanowionego z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

25 marca 2019 r. K.S., działając w imieniu skarżącej zwrócił się do Sądu Okręgowego w O. z wnioskiem o udostępnienie akt sprawy o separację, prowadzonej w tym Sądzie pod sygn. akt [...]. W uzasadnieniu wniosku wyjaśnił, że uprawnienie do zapoznania się z aktami wywodzi z faktu, iż skarżąca jest wierzycielem jednej ze stron postępowania.

Pismem z 26 kwietnia 2019 r. Prezes Sądu Okręgowego w O. odmówił udostępnienia skarżącej akt tej sprawy.

Na powyższe pismo skarżąca wniosła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w O., którą Sąd odrzucił postanowieniem z 18 lipca 2019 r. (sygn. akt [...]) wskazując, że skarga nie dotyczy sprawy objętej właściwością sądów administracyjnych.

Postanowieniem z 14 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) Naczelny Sąd Administracyjny (dalej: NSA) oddalił skargę kasacyjną skarżącej na powyższe postanowienie. W uzasadnieniu przytoczył m.in. § 103 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. poz. 2316; dalej: rozporządzenie z 2015 r.), zgodnie z którym „udostępnienie akt i zawartych w nich dokumentów w celu przejrzenia lub samodzielnego utrwalenia ich obrazu, a także wydanie przedmiotów lub dokumentów złożonych w sprawie albo wydanie dokumentów na podstawie akt stronie lub

uczestnikowi postępowania nieprocesowego może nastąpić po wykazaniu przez nich tożsamości, a co do innych osób – po wykazaniu ponadto istnienia uprawnienia wynikającego z przepisów prawa”. NSA stwierdził, że przewodniczący wydziału decydując, czy dana osoba wykazała w dostateczny sposób istnienie uprawnienia wynikającego z przepisów prawa, wydaje zarządzenie w trybie postępowania regulowanego przez przepisy procedury cywilnej, a sąd administracyjny nie może być uznany za właściwy do kontrolowania prawidłowości stosowania przez sąd powszechny przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.), jak i rozporządzeń wydanych na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 365, ze zm.).

Jak wskazała skarżąca, zakwestionowany przepis został uznany w jej sprawie za przeszkodę w dostępie do sądu administracyjnego, co skutkowało naruszeniem prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 29 kwietnia 2020 r. skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi przez: 1) doręczenie jednego jej odpisu z załącznikami; 2) wskazanie ostatecznego orzeczenia o wolnościach lub prawach skarżącej określonych w art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji, które zostało wydane na podstawie zaskarżonego § 129 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1141; dalej: rozporządzenie z 2019 r.); 3) udokumentowanie daty doręczenia skarżącej orzeczenia wymienionego w pkt 2; 4) wskazanie, które konstytucyjne wolności lub prawa skarżącej, wynikające z przywołanych we wniesionej skardze przepisów Konstytucji, zostały naruszone przez zaskarżony przepis oraz dokładne określenie sposobu ich naruszenia; 5) uzasadnienie zarzutów niekonstytucyjności kwestionowanego przepisu z powołaniem argumentów na ich poparcie.

W piśmie z 15 maja 2020 r. (data nadania) skarżąca ustosunkowała się do powyższego wezwania wyjaśniając, że wnosi o uznanie za niekonstytucyjny § 129 ust. 1 rozporządzenia z 2019 r., który jest tożsamy treściowo z § 103 ust. 1 rozporządzenia z 2015 r., obowiązującego w dacie wydania w jej sprawie postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w O. z 18 lipca 2019 r. (sygn. akt jw.). Zaskarżony przepis narusza, jej zdaniem, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 77 ust. 2 Konstytucji. Podała, że „z powołaniem się na zaskarżony przepis sąd administracyjny «zamknął», jak to określa postanowienie art. 77 ust. 2 Konstytucji, skarżącą drogę do ochrony swojej wierzytelności”. Orzeczeniem, z którym skarżąca łączy naruszenie jej konstytucyjnych praw jest postanowienie NSA z 14 listopada 2019 r., sygn. akt [...].

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Wstępne rozpoznanie skargi służy wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań i usunięcie braków, które zawiera, nie jest możliwe, bądź braki nie zostały usunięte w terminie lub skarga konstytucyjna jest oczywiście bezzasadna.

Jak wynika z art. 79 ust. 1 Konstytucji, skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem indywidualnej ochrony praw i wolności naruszonych w wyniku oparcia ostatecznego orzeczenia na przepisie niezgodnym z Konstytucją. Art. 53 ust. 1 pkt 1 i 2 u.o.t.p.TK nakłada na skarżącego obowiązek: określenia kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu nor-

matywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o konstytucyjnych prawach (lub wolnościach albo obowiązkach) skarżącego (pkt 1), wskazania, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego, i w jaki sposób zostały naruszone (pkt 2), a także – uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazaną przez skarżącego konstytucyjną wolnością lub prawem. Przepis (akt normatywny) kwestionowany za pomocą skargi konstytucyjnej wskazywać powinien zatem złożoną kwalifikację. Po pierwsze ma być podstawą prawną orzeczenia w sprawie indywidualnej, które prowadzi do naruszenia gwarantowanych konstytucyjnie praw skarżącego, po drugie – ma być niezgodny z unormowaniami konstytucyjnymi, wyrażającymi naruszone prawa skarżącego.

2. Powodem odmowy nadania biegu niniejszej skardze konstytucyjnej jest stwierdzenie, że skarżąca, choć określiła kwestionowany przepis oraz wskazała ostateczne orzeczenie w jej indywidualnej sprawie, to jednak nie wykazała, że między zakwestionowaną regulacją, ostatecznym rozstrzygnięciem oraz opisanym przez nią naruszenie praw konstytucyjnych, zachodzi wyżej opisany związek.

Unormowanie wyrażone w § 129 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1141; dalej: rozporządzenie z 2019 r.; tożsamą treść wyrażał wcześniej § 103 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz. U. poz. 2316; dalej: rozporządzenie z 2015 r.) zostało wprowadzie przywołane w postanowieniu Naczelnego Sądu Administracyjnego z 14 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]; dalej: NSA), lecz nie determinuje ono treści tego rozstrzygnięcia oraz nie pozostaje w merytorycznym związku ze sformułowanym przez skarżącego zarzutem uniemożliwienia dostępu do sądu administracyjnego. Art. § 129 ust. 1 rozporządzenia z 2019 r. reguluje bowiem warunki i zasady udostępnianiami akt i zawartych w nim dokumentów, nie rozstrzyga natomiast o braku właściwości sądu administracyjnego do kontrolowania zarządzeń wydanych w trybie postępowania regulowanego przez przepisy procedury cywilnej. NSA w przywołanym wcześniej postanowieniu kategorycznie stwierdził, że sąd administracyjny nie jest właściwy do kontrolowania prawidłowości stosowania przez sąd powszechny przepisów rozporządzeń wydanych na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 365, ze zm.).

Z tego względu Trybunał stwierdza, że kwestionowana norma (wysłowiona w § 129 ust. 1 rozporządzenia z 2019 r., a wcześniej w § 103 ust. 1 rozporządzenia z 2015 r., obowiązującego w czasie rozpoznawania wniosku skarżącej o udostępnienie akt) nie została w sprawie skarżącej zastosowana w sposób prowadzący do wydania orzeczenia naruszającego wskazane w skardze prawa i wolności. Takie zaś jej zastosowanie jest podstawowym, w świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, warunkiem dopuszczalności skargi konstytucyjnej.

Mając to na uwadze Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK – odmówił nadania skardze dalszego biegu.

3. Niezależnie od powyższej okoliczności, samoistnie przesądzającej o niedopuszczalności merytorycznego zbadania analizowanej skargi konstytucyjnej, Trybunał wyjaśnił dodatkowo, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, iż po upływie trzech miesięcy od daty doręczenia skarżącemu ostatecznego rozstrzygnięcia, nie jest dopuszczalne rozszerzenie skargi o nowy wzorzec (zob. np. postanowienie TK z 20 lutego 2008 r., SK 27/07, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 22). Z tych powodów wskazanie nowego wzorca kontroli (art. 77 Konstytucji) dopiero w piśmie usuwającym braki formalne skargi należało uznać za bezskuteczne.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.